

ZONNEBRAND IS ANDERS BIJ PAARDEN

Zonnebrand kent iedereen en er wordt flink voor gewaarschuwd: goed smeren dus. Bij het paard komen naast 'directe' zonnebrand andere vormen voor, meestal veroorzaakt door het eten van giftige planten.

TEKST EN FOTO'S MARIANNE SLOET

Bij het paard kan te veel zon leiden tot drie problemen: directe zonnebrand, zonnebrand door direct giftige stoffen en zonnebrand door indirect giftige stoffen. Deze laatste twee vormen worden ook wel springvuur of eczema solare genoemd. Deze laatste naam is verwarrend, omdat de aandoening niets met eczeem te maken heeft.

DIRECTE OF GEWONE ZONNEBRAND

Deze vorm van verbranding wordt veroorzaakt door te veel zonlicht, net als bij de mens. Bij gewone of directe zonnebrand treedt, vaak rond de snout, verbranding van de ongepigmenteerde of niet- of dunbehaarde huid op. De vooruitzichten bij directe zonnebrand zijn goed en vaak kunnen deze paarden met een goede zonnebrandcrème of een gezichtsmasker gewoon weer buiten lopen.

DOOR DIRECT GIFTIGE STOFFEN

Deze vorm wordt ook wel directe of primaire fototoxiciteit genoemd. Hierbij heeft het paard bepaalde planten gegeten (bijvoorbeeld boekweit en sint-janskruid) of bepaalde chemische stoffen opgenomen (bijvoorbeeld fenothiazine). Daaruit komen stoffen vrij die in de huid 'fotodynamische' eigenschappen hebben en leiden tot verhoogde gevoeligheid voor uv-licht. Dat wil zeggen dat als deze stoffen in de kleine bloedvaatjes in de huid arriveren, onder invloed van uv-licht in de huid radicalen vormen. Deze radicalen beschadigen de huidcellen. Deze cellen sterven vervolgens af, waardoor de huid afsterft en afvalt.

De vooruitzichten van een paard met primaire fototoxiciteit zijn goed, mits de planten of stoffen die het hebben veroorzaakt, niet meer worden opgenomen. Ook moet contact met uv-licht worden vermeden totdat de fototoxische planten en hun afbraakproducten volledig uit het lichaam zijn verdwenen. De 'verbrande' plekken kunnen weken tot maanden nodig hebben om te herstellen. Soms treedt daarbij littekenvorming op.

Prof. dr. Marianne Sloet (specialist Inwendige Ziekten Paard) is werkzaam bij de Universiteitskliniek voor Paarden in Utrecht.

www.diergeneeskunde.nl

Directe of gewone zonnebrand door te veel zonlicht, net als bij de mens.

Met een goede zonnebrandcrème of een masker voorkom je directe zonnebrand op de neus

Boven: Acute primaire fototoxiciteit bij een jonge merrie door het eten van giftige planten.

Onder: Secundaire fototoxiciteit na het scheren van de rechterzijkant voor een leverecho. De huid is afgestorven en voelt aan als perkament.

DOOR INDIRECT GIFTIGE STOFFEN

Deze vorm wordt ook wel secundaire fototoxiciteit genoemd. Hierbij worden stoffen opgenomen die leiden tot beschadiging van de lever (bijvoorbeeld bij jakobskruid). De lever kan dan het phyllo-erythrine, een afbraakproduct van chlorofyl (de kleurstof van grassen en planten), niet meer verder afbreken. Het phyllo-erythrine gaat circuleren in de bloedbaan en komt ook in de kleine vaatjes onder de huid. Phyllo-erythrine is sterk fotodynamisch en brengt de beschadiging van de huidcellen op gang, zoals boven beschreven. De vooruitzichten van een paard met secundaire fototoxiciteit zijn heel gereserveerd tot slecht. De lever heeft een grote reservecapaciteit en symptomen worden doorgaans pas duidelijk als al 70 tot 80% van de levercapaciteit verloren is gegaan.

ALTIJD OPLETTEN

Fototoxiciteit begint doorgaans heel sluipend. Eerst zijn de witte benen of de witte neus warm en pijnlijk. Na enkele dagen tot een week sterft de huid af (necrose) en begint los te laten. Na 2 tot 3 weken is de dode huid er grotendeels afgefallen en begint het genezingsproces. Dit proces duurt doorgaans minstens 2 tot 3 maanden. Het kan worden ondersteund door het schoonhouden van de aangetaste plekken en verzachtende zalven zoals levertraan.

Leverproblemen kunnen naast huidproblemen aanleiding geven tot zenuwverschijnselen (kolder) en die kunnen er zowel toe leiden dat het paard overmatig rustig is ('stille kolder') als dat het zich vreemd gaat gedragen ('razende kolder').

BEHANDELING

Dieren met welke vorm van zonnebrand dan ook moeten altijd binnen worden gezet omdat uv-straling de problemen verergert. Sommige dierenartsen adviseren om de patiënt uitgebreid in het verband te zetten. Dit heeft naast voordelen echter nadelen, omdat de tere huid tijdens het genezingsproces gemakkelijk wordt beschadigd. Ook schrijft de dierenarts soms pijnstillers/ontstekingsremmers voor en eventueel antibiotica als er sprake is van secundaire infecties. Hierbij moet een eventuele aantasting van de lever in de overweging mee worden genomen. In eerste instantie is soms niet duidelijk of het om primaire of secundaire fototoxiciteit gaat. Uitgebreid bloedonderzoek en eventueel een leverbiopsie kunnen helpen bij het stellen van de diagnose en het geven van een prognose.

In incidentele gevallen wordt het leverprobleem

eerst gediagnostiseerd en kan, wanneer de beschermende haren worden weggeschoren omdat een echo moet worden gemaakt, secundair alsnog fotosensibiliteit optreden.

CONCLUSIE

Gewone zonnebrand, meestal op neus en lippen, is vervelend en pijnlijk. Fototoxiciteit ('springvuur') is een ernstige, soms levensbedreigende aandoening waar bij vroegtijdig inroepen van diergeneeskundige hulp soms nog iets aan kan worden gedaan. U

Fototoxiciteit begint doorgaans heel sluipend en wordt vaak laat opgemerkt

SYMPOSIUM PAARD EN WERELD

De deuren van de Universiteitskliniek voor Paarden (UKP) in Utrecht staan op zaterdag 7 en zondag 8 november weer open voor alle paardenliefhebbers. In het kader van het tweejaarlijkse symposium biedt de UKP naar keuze op zaterdag of zondag een leerzaam, populairwetenschappelijk programma met als thema 'Paard en Wereld'. Het dagvullende programma bestaat uit lezingen door specialisten over rugproblemen en training, hoefbeslag, veterinaire zorg voor oudere paarden, gebitsproblemen en pijnherkenning. Ook zijn er een interactieve rondleiding en een demonstratie van medewerkers van de kliniek met hun eigen paarden. Er zijn stands te bezoeken en voor koffie, thee en lunch wordt gezorgd.
www.utrecht2015.info/nl/eigenaren